

З А К О Н У К Р А Ї Н И

Про правовий режим території, що зазнала
радіоактивного
забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 1991, N 16, ст.198)

(Вводиться в дію Постановою ВР
N 795-XII (795-12) від 28.02.91, ВВР, 1991, N 16,
ст.199)

(Із змінами, внесеними згідно із Законами
N 1991-XII (1991-12) від 17.12.91, ВВР, 1992, N 13,
ст.177
N 2530-XII (2530-12) від 01.07.92, ВВР, 1992, N 37,
ст.541

Декретом
N 12-92 від 26.12.92, ВВР, 1993, N 10, ст.76

Законами
N 157/95-ВР від 28.04.95, ВВР, 1995, N 19, ст.136
N 498/95-ВР від 22.12.95, ВВР, 1996, N 3, ст.11
N 608/96-ВР від 17.12.96, ВВР, 1997, N 8, ст.62
N 182/97-ВР від 04.04.97, ВВР, 1997, N 20, ст.145)

(У тексті Закону слова "Української РСР", замінені
словом "України", слова "Рада Міністрів
Української
РСР", "Радою Міністрів Української РСР", "Ради
Міністрів Української РСР" замінені відповідно
словами
"Кабінет Міністрів України", "Кабінетом Міністрів
України", "Кабінету Міністрів України", посилання
на
Державний комітет Української РСР по захисту
населення
від наслідків аварії на Чорнобильській АЕС
замінені
посиланням на Міністерство у справах захисту
населення

від наслідків аварії на Чорнобильській АЕС
України
згідно із Законом N 1991-12 від 17.12.91)

(У тексті Закону слова "Міністерство у справах
захисту
населення від наслідків аварії на Чорнобильській
АЕС
України", "Міністерство сільського
господарства
України", "Міністерство охорони
навколишнього
природного середовища України", "Державний
комітет
України по стандартизації, метрології та
якості
продукції" у всіх відмінках замінено
словами
"Міністерство України з питань надзвичайних
ситуацій
та у справах захисту населення від
наслідків
Чорнобильської катастрофи", "Міністерство
сільського
господарства і продовольства України",
"Міністерство
охорони навколишнього природного середовища
та
ядерної безпеки України", "Державний комітет
України
по стандартизації, метрології та сертифікації"
у
відповідних відмінках згідно із Законом N
182/97-ВР
від 04.04.97)

Чорнобильська катастрофа створила на значній
території
України надзвичайно небезпечну для здоров'я людей і
навколишнього

природного середовища радіаційну обстановку. Україну оголошено зоною екологічної катастрофи. Усунення наслідків цієї катастрофи залежить від законодавчого визначення правового режиму різних за ступенем радіоактивного забруднення територій і заходів щодо його забезпечення. Закон регулює питання поділу території на відповідні зони, режим їх використання та охорони, умови проживання та роботи населення, господарську, науково-дослідну та іншу діяльність в цих зонах. Закон закріплює і гарантує забезпечення режиму використання та охорони вказаних територій з метою зменшення дії радіоактивного опромінення на здоров'я людини та на екологічні системи. (Преамбула в редакції Закону N 1991-12 від 17.12.91)

Р о з д і л І

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення територій, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи

До територій, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, в межах України належать території, на яких виникло стійке забруднення навколишнього середовища радіоактивними речовинами понад доаварійний рівень, що з урахуванням природно-кліматичної та комплексної екологічної характеристики конкретних територій може призвести до опромінення

населення понад 1,0 мЗв (0,1 бер) за рік, і яке потребує вжиття заходів щодо радіаційного захисту населення та інших спеціальних втручань, спрямованих на необхідність обмеження додаткового опромінення населення, зумовленого Чорнобильською катастрофою, та забезпечення його нормальної господарської діяльності.

Стаття 2. Визначення категорій зон радіоактивно забруднених територій

Залежно від ландшафтних та геохімічних особливостей ґрунтів, величини перевищення природного доаварійного рівня накопичення радіонуклідів у навколишньому середовищі, пов'язаних з ними ступенів можливого негативного впливу на здоров'я населення, вимог щодо здійснення радіаційного захисту населення та інших спеціальних заходів, з урахуванням загальних виробничих та соціально-побутових відносин територія, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, поділяється на зони. (Частина перша статті 2 в редакції Закону N 1991-12 від 17.12.91)

Такими зонами є:

- 1) зона відчуження - це територія, з якої проведено евакуацію населення в 1986 році;
- 2) зона безумовного (обов'язкового) відселення - це територія, що зазнала інтенсивного забруднення довгоживучими радіонуклідами, з щільністю забруднення ґрунту понад доаварійний

рівень ізотопами цезію від 15,0 Кі/км² та вище, або стронцію від 3,0 Кі/км² та вище, або плутонію від 0,1 Кі/км² та вище, де розрахункова ефективна еквівалентна доза опромінення людини з урахуванням коефіцієнтів міграції радіонуклідів у рослини та інших факторів може перевищити 5,0 мЗв (0,5 бер) за рік понад дозу, яку вона одержувала у доаварійний період;

3) зона гарантованого добровільного відселення - це територія з щільністю забруднення ґрунту понад доаварійний рівень ізотопами цезію від 5,0 до 15,0 Кі/км², або стронцію від 0,15 до 3,0 Кі/км², або плутонію від 0,01 до 0,1 Кі/км², де розрахункова ефективна еквівалентна доза опромінення людини з урахуванням коефіцієнтів міграції радіонуклідів у рослини та інших факторів може перевищити 1,0 мЗв (0,1 бер) за рік понад дозу, яку вона одержувала у доаварійний період;

4) зона посиленого радіоекологічного контролю - це територія з щільністю забруднення ґрунту понад доаварійний рівень ізотопами цезію від 1,0 до 5,0 Кі/км², або стронцію від 0,02 до 0,15 Кі/км², або плутонію від 0,005 до 0,01 Кі/км² за умови, що розрахункова ефективна еквівалентна доза опромінення людини з урахуванням коефіцієнтів міграції радіонуклідів у рослини та інших факторів перевищує 0,5 мЗв (0,05 бер) за рік понад дозу, яку вона одержувала у доаварійний період.

(Частина друга статті 2 в редакції Закону N 2530-12 від 01.07.92)

Додаткові критерії забрудненості ґрунту радіонуклідами можуть встановлюватись Національною комісією радіаційного захисту населення України з наступним затвердженням Верховною Радою України. (Частина третя статті 2 із змінами, внесеними згідно із Законом N 182/97-ВР від 04.04.97)

Критерії, за якими провадиться розмежування категорій зон, встановлюються Національною комісією по радіаційному захисту населення України. (Частина четверта статті 2 в редакції Закону N 2530-12 від 01.07.92)

Межі зон встановлюються та переглядаються Кабінетом Міністрів України на основі експертних висновків Національної комісії по радіаційному захисту населення України, Академії наук України, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, Міністерства сільського господарства і продовольства України, Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України, Державного комітету України по гідрометеорології за поданням обласних рад і затверджуються Верховною Радою України. (Частина п'ята статті 2 в редакції Закону N 1991-12 від

17.12.91, із змінами, внесеними згідно із Законом N
182/97-ВР від
04.04.97)

Карти зазначених зон, перелік населених пунктів,
віднесених
до цих зон, друкуються в центральній та місцевій
пресі для
загального відома і зберігаються у центральних та
місцевих органах
влади. (Частина шоста статті 2 в редакції Закону N
1991-12 від
17.12.91)

Стаття 3. Визначення радіаційно небезпечних земель

Радіаційно небезпечні землі - це землі, на яких
неможливе
подальше проживання населення, одержання
сільськогосподарської та
іншої продукції, продуктів харчування, що
відповідають
республіканським та міжнародним допустимим рівням
вмісту
радіоактивних речовин, або які недоцільно
використовувати за
екологічними умовами.

До зазначених у цій статті земель належать
території, вказані
в пунктах 1 і 2 статті 2 цього Закону.

Стаття 4. Визначення радіоактивно забруднених земель

Радіоактивно забруднені землі - це землі, які
потребують
проведення заходів радіаційного захисту та інших
спеціальних
втручань, спрямованих на обмеження додаткового
опромінення,
зумовленого Чорнобильською катастрофою, та забезпечення
нормальної
господарської діяльності.

До зазначених у цій статті земель належать території, вказані в пунктах 3 і 4 статті 2 цього Закону.

Стаття 5. Компетенція України щодо зон, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи

Україна визначає правовий режим зон, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, укладає договори на проведення робіт з іншими державами, міжнародними організаціями. (Частина перша статті 5 в редакції Закону N 1991-12 від 17.12.91)

Кабінет Міністрів України визначає всю господарську міжнародну діяльність у зоні відчуження.

Координацію робіт у зонах здійснює Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи.

Стаття 6. Фінансування робіт у зонах, що зазнали радіоактивного забруднення

Фінансування робіт для подолання наслідків Чорнобильської катастрофи здійснюється за рахунок державного бюджету України, а також інших фінансових надходжень. (Частина перша статті 6 в редакції Закону N 1991-12 від 17.12.91)

Для цього в системі банків України створюється кредитно-фінансовий банк "Чорнобиль".

Розпорядником коштів є Кабінет Міністрів України.

Планування, матеріально-технічне забезпечення, обсяги фінансування робіт, а також умови оплати праці в зоні відчуження визначаються Кабінетом Міністрів України за поданням Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи незалежно від відомчої підпорядкованості та форм власності підприємств, установ, організацій, залучених до робіт по подоланню наслідків Чорнобильської катастрофи та виведенню Чорнобильської АЕС з експлуатації. (Частина третя статті 6 в редакції Закону N 2530-12 від 01.07.92)

Стаття 7. Забезпечення господарської діяльності у зонах

гарантованого добровільного відселення та посиленого радіоекологічного контролю

(Частина перша статті 7 втратила чинність в частині звільнення від сплати ввізного мита, митних та акцизних зборів і податку на добавлену вартість з товарів, що ввозяться (пересилаються) на митну територію України на підставі Закону N 608/96-ВР від 17.12.96) (Частина перша статті 7 втратила чинність в частині звільнення від сплати ввізного мита, митних та акцизних зборів і податку на добавлену вартість з підакцизних товарів, що імпортуються на підставі Закону N 498/95-ВР від

22.12.95) (Дію частини першої статті 7 зупинено в частині звільнення від оподаткування прибутку згідно з Декретом N 12-92 від 26.12.92) Підприємства, об'єднання і організації, колгоспи, радгоспи, розташовані у зонах гарантованого добровільного відселення та посиленого радіоекологічного контролю, звільняються від оподаткування, крім платежів і відрахувань до місцевих бюджетів. Для них Кабінетом Міністрів України встановлюються пільгові умови фінансування, гарантоване матеріально-технічне забезпечення.

Не підлягають оподаткуванню земельні ділянки та будинки, розташовані на території зон гарантованого добровільного відселення і посиленого радіоекологічного контролю, що належать громадянам, які проживають поза межами зон радіоактивного забруднення.

(Дію частини третьої статті 7 зупинено в частині звільнення від оподаткування прибутку згідно з Декретом N 12-92 від 26.12.92) Розмір податку з прибутку підприємств, організацій та установ, розташованих поза межами зон радіоактивного забруднення, який вони одержують від діяльності, пов'язаної з культурно-побутовим, торговельним, іншими видами обслуговування і будівництвом в цих зонах, зменшується на 30 процентів. (Стаття 7 в редакції Закону N 1991-12 від 17.12.91)

Стаття 8. Управління зоною відчуження і зоною безумовного (обов'язкового) відселення після повного відселення жителів

Управління зоною відчуження, а також зоною безумовного (обов'язкового) відселення після повного відселення жителів з населених пунктів, віднесених до цієї зони, та припинення у зв'язку з цим у зазначених пунктах діяльності Рад здійснює спеціальний підрозділ Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи - Адміністрація зони, яка має статус юридичної особи. (Частина перша статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом N 182/97-ВР від 04.04.97)

Адміністрація зони організовує та координує проведення всіх заходів на територіях зони відчуження, а також зони безумовного (обов'язкового) відселення, вирішує питання їх фінансування, охорони громадського порядку, захисту наукових і економічних інтересів держави, вживає заходів до створення безпечних умов праці та зменшення рівня опромінення персоналу, який працює на цих територіях, з метою охорони його здоров'я, забезпечує додержання норм радіаційної безпеки, порядку поводження з радіоактивними відходами, а також несе відповідальність за оперативне, повне та

об'єктивне інформування населення про екологічний стан у цих зонах.

Для більш ефективного проведення всіх заходів на території зони безумовного (обов'язкового) відселення після повного відселення жителів з населених пунктів, віднесених до цієї зони, Адміністрація зони в разі необхідності може створювати свої підрозділи на місцях. Рішення Адміністрації зони є обов'язковими для виконання всіма підприємствами, установами і організаціями, розташованими або залученими до робіт у зазначених зонах, незалежно від форм власності та організаційно-правових форм.

(Стаття 8 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1991-12 від 17.12.91, N 2530-12 від 01.07.92, в редакції Закону N 157/95-ВР від 28.04.95)

Стаття 9. Управління зоною безумовного (обов'язкового) відселення до повного відселення жителів з населених пунктів, віднесених до цієї зони, та зоною гарантованого добровільного відселення

Управління зоною безумовного (обов'язкового) відселення до повного відселення жителів з населених пунктів, віднесених до цієї зони, та управління зоною гарантованого добровільного відселення здійснюється відповідними обласними Радами. (Стаття 9 в редакції

Закону N 157/95-ВР від 28.04.95, із змінами, внесеними згідно із Законом N 182/97-ВР від 04.04.97)

Стаття 10. Забезпечення населення інформацією про радіаційний стан території

Кабінет Міністрів України забезпечує населення необхідною інформацією про радіаційний стан території.

Стаття 11. Власність на результати наукових досліджень, пов'язаних з Чорнобильською катастрофою

Вся наукова інформація та результати наукових досліджень, які одержані в зонах радіоактивного забруднення, є надбанням України і можуть бути використані тільки з дозволу Кабінету Міністрів України.

Р о з д і л І І

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ЗОН ВІДЧУЖЕННЯ ТА БЕЗУМОВНОГО (ОБОВ'ЯЗКОВОГО) ВІДСЕЛЕННЯ

Стаття 12. Види діяльності, заборонені у зонах відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення

Землі зон відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення виводяться з господарського обороту, відмежовуються від суміжних територій і переводяться до категорії радіаційно небезпечних земель.

У зонах відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення забороняється:

- постійне проживання населення;
- здійснення діяльності з метою одержання товарної продукції без спеціального дозволу Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи; (Абзац третій частини другої статті 12 в редакції Закону N 2530-12 від 01.07.92)

- перебування осіб, які не мають на це спеціального дозволу, а також залучення до роботи осіб без їх згоди; (Абзац четвертий частини другої статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом N 182/97-ВР від 04.04.97)

- вивезення за межі зон без спеціального дозволу Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи землі, глини, піску, торфу, деревини, а також заготівля і вивезення рослинних кормів, лікарських рослин, грибів, ягід та інших продуктів побічного лісокористування, за винятком зразків для наукових цілей; (Абзац п'ятий частини другої статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1991-12 від 17.12.91)

- винесення або вивезення із зон будівельних матеріалів і конструкцій, машин і устаткування, домашніх речей тощо без спеціального дозволу Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків

Чорнобильської катастрофи і дозиметричного контролю;

- ведення сільськогосподарської, лісогосподарської, виробничої та іншої діяльності, а також будівництво без спеціального дозволу Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків

Чорнобильської катастрофи; (Абзац сьомий частини другої статті

12 в редакції Закону N 2530-12 від 01.07.92)

- випасання худоби, порушення середовища перебування диких тварин, спортивне та промислове полювання та рибальство;

- перегін тварин, сплав лісу. В'їзд на територію зони і виїзд

з неї здійснюється тільки за спеціальними перепустками з

обов'язковим дозиметричним контролем людей та транспортних

засобів. Транзитний проїзд усіх видів транспорту здійснюється за

спеціальними перепустками, що видаються Адміністрацією зони;

(Абзац дев'ятий частини другої статті 12 в редакції Закону N 157/95-ВР від 28.04.95)

- будь-яка інша діяльність, яка не забезпечує режим радіаційної безпеки;

- перебування осіб, які мають медичні протипоказання для роботи в контакті з джерелами іонізуючого випромінювання або щодо

яких встановлено причинний зв'язок інвалідності з роботами по

ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, оскільки вони є

професійно хворими. (Частину другу статті 12 доповнено абзацом

одинадцятим згідно із Законом N 157/95-ВР від 28.04.95)

Порядок застосування положень цієї статті визначається Кабінетом Міністрів України. (Статтю 12 доповнено частиною третьою згідно із Законом N 1991-12 від 17.12.91)

Стаття 13. Обов'язкові заходи, які здійснюються в зонах відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення

У зонах відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення спеціалізованими підрозділами здійснюються обов'язкові заходи щодо:

- запобігання винесенню радіонуклідів з території зон і радіоактивному забрудненню навколишнього середовища;

- моніторингу стану природного середовища та медико-біологічного моніторингу;

- утримання території в належному санітарному і пожежобезпечному стані;

- застосування методів фіксації радіонуклідів на місцевості.

Всі види діяльності повинні проводитись з обмеженням загальної колективної дози радіоактивного опромінення, а також з обмеженням кількості залучених осіб.

Стаття 14. Охорона територій зон відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення

У зонах відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення забезпечується суворий природоохоронний режим, охорона територій, природних, історичних та етнокультурних пам'яток відповідно до чинного законодавства.

Охорону громадського порядку, протипожежну безпеку на територіях зон відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення, контрольно-пропускний режим при в'їзді та виїзді з таких зон забезпечують спеціалізовані органи Міністерства внутрішніх справ України.

Контроль за виконанням зазначених заходів здійснюється на території зони відчуження Адміністрацією зони, зони безумовного (обов'язкового) відселення - відповідними обласними Радами.

(Частина третя статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом N 182/97-ВР від 04.04.97)

Р о з д і л І І І

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ЗОНИ ГАРАНТОВАНОГО ДОБРОВІЛЬНОГО ВІДСЕЛЕННЯ

Стаття 15. Використання земель зони гарантованого добровільного відселення

Земельні ділянки, розташовані у зоні гарантованого добровільного відселення, належать до радіоактивно забруднених і використовуються в порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

Якщо за економічними та екологічними умовами подальше використання цих земель неможливе, вони переводяться до категорії радіаційно небезпечних.

Стаття 16. Види діяльності, заборонені у зоні гарантованого добровільного відселення

У зоні гарантованого добровільного відселення забороняється:

- будівництво нових, розширення діючих підприємств, безпосередньо не пов'язаних із забезпеченням радіоекологічного, соціального захисту населення, а також умов його життя та праці;

- будь-яка діяльність, що погіршує радіоекологічну ситуацію;

- природокористування, яке не відповідає вимогам норм радіаційної безпеки;

- внесення пестицидів, гербіцидів, отрутохімікатів без спеціального дозволу відповідних органів Кабінету Міністрів України;

- залучення школярів, учнів і студентів до робіт, які можуть негативно вплинути на стан їх здоров'я.

Стаття 17. Заходи щодо зниження ризику захворюваності населення у зоні гарантованого добровільного відселення

З метою зниження ризику захворюваності населення та зменшення доз радіоактивного опромінення у зоні гарантованого добровільного відселення державою гарантується:

- добровільне переселення людей із зони;
- перепрофілювання виробництв на випуск екологічно чистої продукції;

- постійний дозиметричний контроль радіоактивного забруднення ґрунту, води, повітря, продуктів харчування, сировини, жилих і

виробничих приміщень, а також медико-біологічний та радіоекологічний моніторинг;

- проведення суцільної щорічної медичної диспансеризації населення та забезпечення ранньої профілактики захворювань;

- забезпечення населення в необхідній кількості та асортименті медичними препаратами, питною водою, чистими продуктами харчування, у тому числі такими, які мають радіопротекторні властивості, сприяють виведенню з організму радіонуклідів;

- у разі доцільності дезактивація території спеціалізованими підрозділами;

- проведення суцільної газифікації населених пунктів і будівництво доріг з асфальтовим та бетонним покриттям;

- надання громадянам, які проживають у зазначеній зоні, пільг та компенсацій, передбачених Законом України "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи" (796-12) та іншими актами чинного законодавства.

Р о з д і л І V

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ЗОНИ ПОСИЛЕНОГО РАДІОЕКОЛОГІЧНОГО КОНТРОЛЮ

Стаття 18. Види діяльності, заборонені у зоні посиленого радіоекологічного контролю

У зоні посиленого радіоекологічного контролю забороняється:

- будівництво санаторіїв, піонерських таборів, баз і будинків відпочинку, а також будівництво нових підприємств, які шкідливо впливають на здоров'я населення і навколишнє середовище; (Абзац другий статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом N 157/95-ВР від 28.04.95)

- будь-яка діяльність, що погіршує радіоекологічну ситуацію;

- природокористування, яке не відповідає вимогам норм радіаційної безпеки;

- внесення пестицидів, гербіцидів, отрутохімікатів без спеціального дозволу відповідних органів Кабінету Міністрів України;

- залучення школярів, учнів і студентів до робіт, які можуть негативно вплинути на стан їх здоров'я.

Стаття 19. Заходи щодо зниження ризику захворюваності населення у зоні посиленого радіоекологічного контролю

З метою зниження ризику захворюваності населення та зменшення доз радіоактивного опромінення у зоні посиленого радіоекологічного контролю державою гарантується:

- перепрофілювання виробництв на випуск екологічно чистої продукції;

- постійний дозиметричний контроль радіоактивного забруднення ґрунту, води, повітря, продуктів харчування, сировини, жилих і

виробничих приміщень, а також медико-біологічний та радіоекологічний моніторинг;

- проведення суцільної щорічної медичної диспансеризації населення та забезпечення ранньої профілактики захворювань;
- забезпечення населення в необхідній кількості та асортименті медичними препаратами, питною водою, чистими продуктами харчування, в тому числі такими, які мають радіопротекторні властивості, сприяють виведенню з організму радіонуклідів;
- в разі доцільності дезактивація території спеціалізованими підрозділами;
- поетапне проведення суцільної газифікації населених пунктів і будівництво доріг з асфальтовим та бетонним покриттям;
- надання громадянам, які проживають у зазначеній зоні, пільг і компенсацій, передбачених Законом України "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи" (796-12) та іншими актами чинного законодавства.

Р о з д і л V

КОНТРОЛЬ ЗА ДОДЕРЖАННЯМ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ В ЗОНАХ, ЩО ЗАЗНАЛИ РАДІОАКТИВНОГО ЗАБРУДНЕННЯ ВНАСЛІДОК ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ

Стаття 20. Державний контроль за додержанням правового режиму в зонах, що зазнали радіоактивного

забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи

Державний контроль за додержанням правового режиму в зонах, що зазнали радіоактивного забруднення, здійснюється обласними Радами, їх виконавчо-розпорядчими органами, а також уповноваженими на те державними органами в порядку, встановленому законодавством України. (Частина перша статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законом N 182/97-ВР від 04.04.97)

Органом, відповідальним за здійснення державного контролю за додержанням правового режиму зони відчуження, є Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи.

Стаття 21. Органи, які здійснюють радіаційний контроль в зонах, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи

Прогнозні оцінки сумарної дози опромінення людей, а також контроль за додержанням норм радіаційної безпеки здійснюються Міністерством охорони здоров'я України.

Загальна оцінка радіаційної обстановки на території зон, що зазнали радіоактивного забруднення, радіоекологічний моніторинг території, методичне керівництво та координація робіт по визначенню радіаційної обстановки здійснюються Міністерством

України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи.

Радіаційний контроль за рівнем радіоактивного забруднення сільськогосподарських угідь здійснюється Міністерством сільського господарства і продовольства України, водних ресурсів - Державним комітетом України по водному господарству; підземних вод та корисних копалин - Державним комітетом України по геології та використанню надр, атмосферного повітря на території населених пунктів - Державним комітетом України по гідрометеорології.

(Частина третя статті 21 в редакції Закону N 1991-12 від 17.12.91)

Радіаційний контроль за рівнем радіоактивного забруднення сільськогосподарської продукції і продуктів харчування здійснюється Міністерством сільського господарства і продовольства України та Міністерством охорони здоров'я України.

(Частина четверта статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1991-12 від 17.12.91)

Радіаційний контроль за рівнями радіоактивного забруднення залізничного, водного, авіаційного та автомобільного транспорту, їх складових частин, вирішення питань про надання дозволу на його переміщення за межі зон відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення здійснюється міністерствами і відомствами, яким

належать вказані транспортні засоби, за участю в необхідних випадках відповідних служб Міністерства внутрішніх справ України.

Радіаційний контроль за вивезенням домашніх і побутових речей, знарядь праці та будівельних матеріалів за межі радіоактивно забрудненої території, з якої передбачається відселення людей, здійснюється органами державного санітарного нагляду та відповідними службами Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, а домашніх тварин - органами державного ветеринарного нагляду. (Частина шоста статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом N 182/97-ВР від 04.04.97)

Контроль за достовірністю і об'єктивністю даних відомчих служб, що здійснюють радіаційний контроль, незалежно від їх підпорядкування покладається на Державний санітарний нагляд Міністерства охорони здоров'я України, а метрологічний контроль - на Державний комітет України по стандартизації, метрології та сертифікації. (Частина сьома статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1991-12 від 17.12.91)

Відомчий радіаційний контроль за рівнями радіоактивного забруднення продукції здійснюється підприємствами, об'єднаннями і організаціями, які її виготовляють.

Р о з д і л VI

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ В ЗОНАХ, ЩО ЗАЗНАЛИ РАДІОАКТИВНОГО ЗАБРУДНЕННЯ ВНАСЛІДОК ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ

Стаття 22. Відповідальність за порушення правового режиму в зонах, що зазнали радіоактивного забруднення

Особи, винні у порушенні встановленого цим Законом правового режиму в зонах, що зазнали радіоактивного забруднення, а також у невиконанні приписів державних органів, які здійснюють контроль у цій галузі,

- несуть встановлену законодавством кримінальну, адміністративну, матеріальну чи іншу відповідальність.

Особи, з вини яких громадянам, підприємствам, установам і організаціям завдано майнової шкоди, пов'язаної з недодержанням встановленого цим Законом режиму в зонах, що зазнали радіоактивного забруднення, повинні відшкодувати завдану потерпілим майнову шкоду відповідно до чинного законодавства.

Голова Верховної Ради Української РСР
Л.КРАВЧУК

м. Київ, 27 лютого 1991 року
N 791а-XII